

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 STOCKHOLM

Högsta domstolens mål JD ./ riksåklagaren ang. grov misshandel m.m.

(Göta hovrätts dom den 22 januari 2013 i mål B 3371-12)

Högsta domstolen har förelagt riksåklagaren att skyndsamt avge svarsskrivelse i målet. Jag vill anföra följande.

Min inställning

Jag har inte för avsikt att vidta några åtgärder på grund av den av JD nu åberopade bevisningen.

Jag bestrider ändring av hovrättens dom och anser att det inte finns skäl för prövningstillstånd i målet.

Bakgrund

Domarna i målet m.m.

JD åtalades, såvitt nu är ifråga, för grov misshandel (åtalspunkten 1) under påståendet om att han någon gång under tiden den 18-19 december 2011 i den gemensamma bostaden tilldelat målsäganden flera knytnävsslag i huvudet och i ansiktet och, då hon till följd av knytnävsslagen sjunkit ihop på golvet, sparkat henne på underarmen. Misshandeln har, förutom smärta och ömhet förorsakat näsblod, ett sprucket blodkärl i ögat, blånad runt ena ögat och en bruten underarm. Enligt åtalet skulle brottet bedömas som grovt eftersom JD visat särskild hänsynslöshet och råhet genom att sparka på målsäganden då hon legat på golvet.

JD medgav att han, efter att han blivit angripen med kniv, sparkat målsäganden. Han medgav också att han slagit, efter att själv ha blivit slagen, samt att han därefter föst undan målsägandens ben. Han bestred ansvar för misshandel. I den del som avser kniven åberopade han nödvärn. I övrig del gjorde han gällande att det varit ett mycket snabbt händelseförlopp och han inte haft uppsåt att skada målsäganden.

Åklagarens bevisning bestod i förhör med målsäganden samt viss stödbevisning i form av rättsintyg, kopia av almanacksblad till styrkande av att målsäganden inte ridit efter den 17 december 2011 samt vittnesförhör med LD,

WF och HN angående vad målsäganden berättat för dem om bl.a. den nu aktuella händelsen.

Tingsrätten biföll åtalet och fann att gärningen skulle rubriceras som grov misshandel.

JD överklagade till hovrätten och åberopade där förhör med JB och KD.

Även hovrätten biföll åtalet. Hovrätten uttalade angående skuldfrågan bl.a. följande.

Bifall till åtalet förutsätter att åklagaren förmår prestera sådan bevisning att det är ställt utom rimligt tvivel att JD begått de åtalade gärningarna. I mål där uppgift står mot uppgift räcker det inte med att en målsägandes uppgifter befinns vara mera trovärdiga än den tilltalades. Vid sådant förhållande måste krävas att målsägandens uppgifter vinner stöd av annan bevisning, jfr rättsfallet NJA 2009 s. 447, särskilt s. 456.

Vad först avser åtalspunkten 1 konstaterar hovrätten att [målsägandens] uppgifter om att hennes underarm brutits vid det aktuella tillfället vinner stöd av det i målet åberopade rättsintyget och journalanteckningarna från den ortopediska mottagningen. Utredningen i målet visar också att JD och [målsäganden] varit ense om att vid läkarbesöket dagen därpå uppges att skadan uppkommit då [målsäganden] ramlat av sin häst.

I målet är utrett att stämningen mellan [målsäganden] och Jan Davidson den här kvällen var mycket spänd på grund av att hon misstänkte att han hade en kärleksrelation med JB. [Målsäganden] har uppgivit att hon var så arg att hon tilldelade honom en örfil när han kom in i bostaden efter att ha avslutat ett telefonsamtal med JB. JD har medgivit att han sparkat mot [målsäganden] och att sparken också träffade henne. Enligt hovrättens mening kan det hållas för visst att sparken förorsakat den skada på underarmen som sedermera konstaterades vid besök på sjukhus.

JD har emellertid invänt att han med kniv blev attackerad av [målsäganden] och att han då för att freda sig sparkade mot henne. Det finns inga objektiva fynd som visar att han blivit utsatt för en sådan attack. Hans uppgifter ska dock godtas om de inte kan lämnas utan avseende eller om åklagaren inte förmår motbevisa dem.

I målet får anses utrett att JB och JD har haft och alltjämt har en mycket nära relation till varandra. JB har under ed lämnat uppgifter som stöder JDs uppgift om att han blivit attackerad med kniv. Hennes vittnesmål, liksom för övrigt KDs, har emellertid kommit att åberopas först i hovrätten och först sedan de restriktioner hävts som åklagaren medgivits att meddela JD fram till dess att huvudförhandlingen vid tingsrätten avslutades den 19 november 2012 (se tingsrättens akt bilaga 25). Den relation JB och JD har gör att det enligt hovrättens mening finns grundad anledning misstänka att hennes uppgifter starkt färgas av en

vilja att hjälpa JD. En samlad bedömning av omständigheterna kring JB:s hörande i detta mål gör att hovrätten därför lämnar hennes uppgifter utan avseende.

JD har lämnat mycket vaga beskrivningar av det knivangrepp han säger sig ha blivit utsatt för. Vad gäller skadan i handen har han endast berättat om ett litet knivstick på insidan av handen. Några detaljer, såsom uppgifter om smärta eller konsekvenser för honom i den dagliga livsföringen, har han inte lämnat. Han har heller inte kunnat beskriva någon kniv. Hans invändning ter sig som en efterhandskonstruktion. Mot detta ska ställas de uppgifter [målsäganden] lämnat. Vid en samlad bedömning finner hovrätten att hennes uppgifter ska läggas till grund för bedömningen av åtalet i denna del. Hovrätten finner därför styrkt att JD misshandlat [målsäganden] på sätt åklagaren påstått. Gärningen är att bedömas som grov misshandel.

Överklagandet till Högsta domstolen

JD yrkar att åtalet under åtalspunkten 1 ska ogillas och att påföljden i konsekvens därmed ska bestämmas till skyddstillsyn med särskild behandlingsplan alternativt att fängelsestraffets längd ska sättas ned väsentligt.

Som skäl för prövningstillstånd åberopar han att det finns grund för extraordinär dispens då det, till följd av honom åberopad ny bevisning, föreligger skäl för resning såvitt avser åtalspunkten 1.

JD åberopar därvid förhör med JT angående dennes sammanträffande med [målsäganden] till styrkande av att hon för honom berättat att hon strax före jul 2011 skadat JD med kniv.

JD åberopar även skriftlig bevisning i form av kontoutdrag som visar att han den 26 december 2011 gjort ett kortköp hos Karlskoga Degerfors Taxi till styrkande av att [målsäganden] lämnat felaktiga uppgifter när hon berättar att JB:s besök i familjen var ett par månader före julhelgen 2011 och att [målsäganden] vid besökstillfället inte hade skadat sin arm.

Grunderna för min inställning

Extraordinär dispens

Enligt 54 kap. 10 § första stycket 2 rättegångsbalken får prövningstillstånd meddelas om det finns synnerliga skäl för en sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

I propositionen till den nu aktuella bestämmelsen uttalades att utrymmet för prövningstillstånd vid sidan av prejudikatdispensen bör vara ytterst begränsat. De fall som kan komma i fråga är resningsfallen och därmed jämförbara mycket sällsynta situationer. Vidare angavs att prövningstillstånd bör kunna medges i den utsträckning som de extraordinära rättsmedlen kan tillämpas. Den

närmare innebörd som resnings- och domvillogrunderna getts i praxis bör vara vägledande också inom den ordinära fullföljdens ram (se prop. 1971:45 s. 90 f.).

Enligt huvudregeln i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken får resning beviljas, om någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats återopas och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade frikännts eller till att brottet hänförts under en mildare straffbestämmelse än den som tillämpats (huvudregeln). Även om det inte föreligger någon sådan sannolikhet, får resning enligt samma punkt beviljas om det, med hänsyn till vad sålunda och i övrigt förekommer, finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts (tilläggsregeln).

En utgångspunkt för prövningen är det s.k. nyhetskravet. Det kravet innebär att det i princip ska vara fråga om omständigheter eller bevis som inte prövats i målet. Resning kan därför inte beviljas bara på grund av en omprövning av i målet gjord bevisvärdering.

Welamson-Munck konstaterar att oriktig bevisvärdering i och för sig inte utgör resningsgrund. Det nya materialet måste alltså ha ett visst bevisvärde. Hur stort detta värde ska vara kan emellertid inte ens teoretiskt anges generellt. Det är nämligen klart, att det nya materialets värde måste sättas i relation till värdet av den tidigare förebringade bevisningen. Ju mera övertygande den tidigare bevisningen till stöd för domen ter sig, desto större krav måste ställas på det nya materialet för att resning ska komma i fråga. Principiellt är det relevanta vid prövning av en resningsfråga inte hur resningsinstansen själv skulle vilja avgöra målet utan hur den domstol som avgjort det skulle ha dömt om den haft tillgång till det nya materialet. Praktiskt sett har man emellertid sällan någon grund för att anta annat än att denna hypotetiska bedömning sammanfaller med resningsinstansens egen bedömning av det samlade bevismaterialet. Den prövning av det nya materialets betydelse som ska ske i resningsärendet måste därför kunna involvera – och torde i praktiken oftast involvera – en omprövning av värdet av tidigare förebringad bevisning (se Lars Welamson och Johan Munck, Rättegång VI, 4 uppl. 2011, s. 201).

Som nämnts krävs för beviljande av resning enligt tilläggsregeln i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken att det finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts. Vidare krävs att någon ny omständighet eller något nytt bevis tillkommit. Tilläggsregeln är avsedd att utgöra en undantagsregel och kan enligt Welamson-Munck inte rimligtvis ges en tolkning enligt vilket kravet på sannolikhet skulle nedsättas generellt. I så fall skulle ju huvudbestämmelsen med dess sannolikhetskrav bli helt meningslös. I stället måste tilläggsregelns rekvisit ”synnerliga skäl” och hänvisningen till vad ”i övrigt förekommer” ges tillämpningen att

sannolikhetskravet nedsätts endast när särskilda omständigheter föreligger (se Welamson och Munck, a.a., s. 203).

I NJA 1992 s. 625 uttalade Högsta domstolen att resning får beviljas enligt tilläggsregeln bl.a. om det med hänsyn till ny åberopad bevisning och vad som i övrigt förekommit finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan, om den tilltalade förövat det brott för vilket han dömts. Med hänsyn till det uppställda kravet på synnerliga skäl och med beaktande av att resning är ett extraordinärt rättsmedel bör tilläggsregeln ges en restriktiv tillämpning. Högsta domstolen uttalar att regeln i fall av ny bevisning bör användas endast om de nya bevisen till följd av särskilda omständigheter är ägnade att framkalla tvivelsmål om den tilltalades skuld till brottet. En sådan särskild omständighet anges kunna vara att resonemanget i den dom resningsansökningen avser verkar mindre övertygande i belysning av de nya bevisen.

Den nya bevisningen

Den bevisning som JD nu åberopar är, som det får förstås, avsedd att förringa trovärdigheten av målsägandens utsaga samt ge stöd för hans egen version, nämligen att han befunnit sig i en nödvärnssituation till följd av att målsäganden vid det aktuella tillfället attackerat honom med bl.a. kniv.

JT är tidigare hörd under förundersökningen (förundersökningsprotokollet s. 83) och har enligt vad som antecknats där svarat följande på utredarens frågor. "Har Jan berättat för dig att han vid något tillfälle blivit angripen av [målsäganden] med kniv?" Jörgen uppger att Jan sagt att han blivit angripen av [målsäganden]. "När sade Jan att detta skulle ha hänt?" Jörgen kommer inte ihåg det. De var båda berusade när Jan berättade för honom. "När berättade Jan detta för dig?" Jörgen vet inte mer kring händelsen än så. "Har Jan berättat för dig att han blivit angripen av [målsäganden] i december 2011?" Jörgen uppger att det är mycket möjligt. Han vet inte. Jörgen kan inte berätta mer kring omständigheterna än så. Även vid detta tillfälle var de båda berusade.

Det görs från försvarets sida gällande att JT nu uppger att målsäganden under våren 2012 till honom uppgett att hon strax före julen 2011 råkat skada JD med kniv. Att han inte uppgav detta till polisen vid det förhör som hölls med honom berodde på att han inte fick någon fråga om detta.

Den skriftliga bevisning som nu åberopas består i ett kontoutdrag från JDs personkonto i Nordea från december 2011. Under rubriken transaktioner finns antecknat att det den 26 december 2011 gjorts ett kortköp hos Taxi Karlskoga Degerfors om 1 003 kr.

Min bedömning

Enligt min uppfattning är bevisvärdet av JTs uppgifter om vad målsäganden ska ha berättat för honom i sig lågt. Därtill kommer att han - som

uppenbarligen haft stora svårigheter att minnas sitt samtal med JD – numera uppger sig komma ihåg vad målsäganden ska ha sagt till honom under våren 2012. Det är också anmärkningsvärt att han inte berättade om detta för polisen i ett förhör som handlade om huruvida målsäganden hade angripit JD med kniv.

Vidare kan jag konstatera att hovrätten har bedömt bevisvärdet av JB:s uppgifter som mycket lågt. Det framgår i och för sig av den nu åberopade skriftliga bevisningen att JD den 26 december 2011 betalat 1 003 kr till Karlskoga Degerfors Taxi. Denna betalning kan dock inte leda till den omedelbara slutsatsen att JB besökt JD och målsäganden i deras hem den 26 december 2011, än mindre ge stöd för att JD blivit attackerad med kniv av målsäganden.

Enligt min uppfattning är det uppenbart att den bevisning som nu åberopas inte är sådan att den kan ligga till grund för resning i målet. Mot bakgrund härav finns det enligt min uppfattning inte heller tillräckliga skäl att återuppta förundersökningen. Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bevisning

Jag ber om att få återkomma med bevisuppgift för det fall Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd.

Kerstin Skarp

My Hedström

Kopia till

Utvecklingscentrum Göteborg
Åklagarkammaren i Örebro (AM 164854-12)
Kammaråklagararen Katarina Nyberg